

MÜLKİYET YAPISININ FİNANSAL ORANLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: MEVDUAT BANKALARINDA UYGULAMA

İbrahim Halil EKŞİ¹

Ahmet TAŞDEMİR²

Nuri HACIEVLIYAGIL³

Özet:

Bu çalışmada, finans sektörünün en önemli kurumlarından bankaların mülkiyet esasına göre finansal oranlarının farklılığı araştırılmıştır. Finansal oranların kullanıldığı analizde, verilerin temin edildiği Türkiye Bankalar Birliği'nin sınıflandırmasını bağlı kalınmıştır. Bu çerçevede, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, likitide, karlılık ve gelir-gider yapısı oranları olmak üzere toplam, 37 oran kullanılmıştır. Oranlar arasındaki farklılıklar, Mann Whitney U testi ile araştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, sermaye yeterlilik, likitide ve gelir-gider yapısı oranlarından bazılarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mülkiyet Yapısı, Finansal Oranlar, Mevduat Bankaları

Jel Kodu: G20, G21, G31

THE IMPACT OF OWNERSHIP STRUCTURE ON FINANCIAL RATIOS: APPLICATION IN DEPOSIT BANKS

Abstract:

In this study, banks, owned by the most important institutions of financial sector, have been investigated according to the diversity of their financial ratios. In the analysis of financial ratios, data have been gathered from The Banks Association of Turkey and have been adhered to its classifications. In this context, capital adequacy, asset quality, liquidity, profitability and income-expense structure rates total of 37 ratios have been used. The differences between ratios have been tested with Mann Whitney U Analysis. According to result of analysis, significance differences have been observed at some of adequacy, liquidity, and income-expense structure rates.

Key words: Ownership Structure, Financial Ratios, Deposit Banks

¹ Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, S. yazar, ieksi@gantp.edu.tr

² SBE, Gaziantep Üniversitesi, varlik_004@hotmail.com

³ Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, nurihacievliyagil@gmail.com

1. Giriş

Ülkelerin ekonomik büyümesini sağlayan en önemli faktörlerden biri finansal sektör, finansal sektörün en önemli aktörü ise bankacılık koludur. Sektörünün düzgün işlemesi ülkedeki ekonomik performans, istikrar ve gelişmişlik için çok önemli bir rol üstlenir. Gelişmekte olan ülkelerde finansal aracı kurum olarak görev yapan bankaların yabancı sermayedarlar tarafından açılmaları oldukça ilgi gören bir tartışma konusudur. Her ne kadar yabancı sermayeli bankaların avantajlarından bahseden çalışmalar olsa da dezavantajlarını gündem eden çalışmalar da oldukça çoğunluktadır. Ülkeye yabancı sermayeli banka girişini “iki ucu keskin kılıç” olarak tanımlayan Buch ve Golder (2001), mevcut sistemde bu konunun ne kadar araştırılmaya muhtaç olduğunu işaret etmektedir.

Erdönmez (2004), yabancı sermayeli bankaların sektöre girmesinin avantajlarından bazılarını saymıştır:

- Yabancı bankalar, öncelikle yerel bankaları maliyetlerini azaltmaları yönünde teşvik edebilir, etkinliklerini ve rekabet yoluyla finansal hizmetlerin çeşitliliğini artırabilir ,
- Yabancı bankalar yeni hizmetler sunmak suretiyle yerel bankaların finansal aracılık etkinliklerini artırabilmektedir,
- Yabancı bankalar özel sektöre açılan kredilerin artmasını sağlayarak ülke ekonomisinin büyümesine katkıda bulunabilirler.
- Yabancı banka girişi bankacılık düzenlemeleri ve denetimin kalitesinin, gelişmiş kurumsal yönetim ilkeleri uygulamalarının, dolayısıyla, sektörün şeffaflığının artmasına yol açabilir.

Aynı çalışmada, yabancı sermayeli bankaların dezavantajlarından bazıları da aşağıdaki gibi sıralanmıştır: (Erdönmez, 2004: 22)

- Yerel bankalar iyi isim yapmış uluslararası bankalar ile rekabet etmek durumunda kalmaktadırlar. Bu durum bankaların maliyetlerini artırmaktadır,
- Yerel işletmelerin finansal hizmetlerden yararlanmaları imkânı -yabancı bankalar daha ziyade çok uluslu firmalarla çalıştıklarından- kısıtlanmaktadır,
- Devletin ekonomi üzerindeki kontrolünün azaldığını düşünebilir
- Yabancı bankaların sektöre girmesiyle artan rekabet ortamında yerel bankalar daha fazla risk alma yoluna gidebilirler.

Yabancı bankaların ülke ekonomileri açısından taşıdığı bu önemlerinden dolayı, konu üzerinde birçok akademik çalışma yapılmıştır.

Bankaların mülkiyet farklılığının, finansal oranlar üzerindeki etkisinin araştırıldığı çalışmamızın uygulama kısmı, finansal oranların kullanılması şeklinde yapılmıştır. Finans literatüründe, finansal oranlar kullanılarak farklı işletme gruplarının performans ölçümü çokça kullanılan yöntemlerdendir. Deran vd. (2014) çalışmalarında söz konusu çalışmaları özetlemiştir. İlk olarak Beaver (1966)'da finansal oranları firmaların finansal performansı ölçme ve tahmin etmede kullanmıştır. Daha sonra Altman (1968) firmaların iflas tahmininde ölçmede kullanacakları oranlar için bir model geliştirmiştir. Takip eden yıllarda, Lev (1971), Edmister (1972), Deakin (1972), Wilcox (1973), Blum (1974), Altman and McGough (1974), Libby (1975), Altman and Lorriss (1976), Altman, Haldeman, and Narayanan (1977), Moyer (1977), Ohlson (1980) gibi çalışmalar yapılmış ve günümüzde finansal oranlar aktif olarak kullanılan finansal bir yöntem haline almıştır. (Deran vd., 2014) Ancak Ülkemizdeki

literatürde, yabancı ve ulusal bankaların finansal oranlar açısından karşılaştırılmasına pek rastlanılmamıştır.

2. Literatür

Literatürde bankacılık sektöründe mülkiyetin farklılıklarının önemi, gerek o ülkedeki yabancı sermayeli bankanın kendi performansları, gerek diğer yerel bankalara etkileri ve yerel bankaların performansları açısından birçok çalışma ile sınınmıştır. Değişik yöntem ve bakış açılarının kullanıldığı çalışmalardan bazıları şunlardır:

- Claessens ve Glaessner (1998)'in çalışmalarında, yabancı banka performansının yerel ülke ekonomisinin gelişmişlik düzeyinden etkilendiğini ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde yabancı bankaların yerel bankalardan yüksek faiz marjına, kârlılığa ve vergi ödemelerine sahip olduğu ancak gelişmiş ülkelerde tam tersi durumun söz konusu olduğu tespit edilmiştir.
- Levine (2003) ise, 47 ülke bankalarının verilerinden yararlanılarak yerel bankacılık sektöründe yabancı bankaların net faiz marjının nasıl etkilendiğini araştırmıştır. Yazar, yerel ve yabancı bankaların net faiz marjlarının giderek artmasını, ülkeler tarafından yabancı banka girişlerinin kısıtlanmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlamıştır.
- Erdönmez (2004) ise, gelişmekte olan ülkelerde yabancı bankaların yerel bankalara göre daha fazla kar elde ettikleri ve daha yüksek vergi ödemeleri yaptıklarını ortaya koymuştur. Yabancıların girişi ile yerel bankaların hem karlılıklarının hem de genel giderlerinin düştüğü tespit edilmiştir. Ayrıca yabancı bankaların finansal sistemi güçlendirdiği ya da finansal krizlerin oluşmasını önlediğine ilişkin somut veri bulunamamıştır.
- Hermes ve Lensink (2004), 1990-1996 yılları arasında 48 ülkedeki 982 bankaya ait verileri kullanarak, bankacılık sektöründeki finansal gelişmişlik düzeyi, bankaların mülkiyet farklılıkları ve meydana getirdikleri performans farklılıklarını araştırmışlardır. Çalışmada, finansal gelişmişliğin artmasının yabancı banka girişlerinin ulusal bankaların maliyetlerini azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Chantapong (2005), Doğu Asya finansal krizinden sonraki (1995-2000 yılları arasındaki) Tayland'daki yerel ve yabancı bankaların performanslarını, karlılık ve diğer karakteristikleri açısından incelemektedir. Çalışma sonucuna göre, yabancı bankaların bütün yerel bankalara göre karlılığının daha fazla olduğu, kriz sonrası dönemde ise karlılık oranlarının birbirlerine yaklaştığı ortaya çıkarılmıştır.
- Sanyal ve Shankar (2011), Hindistan'da verimlilik düzeyi ve verimlilik artışı bakımından kamu bankaları ve yabancı bankalardan ileride olduğu sonucuna varılmıştır. Kamu bankalarının verimliliklerinin rekabetçi baskılardan neredeyse etkilenmediği diğer bir bulgu olarak sunulmaktadır.
- Fungacova ve Poghosyan tarafından (2011), faiz marjının belirleyicilerini Rusya bankaları için araştırdıkları çalışmada kamu, özel ve yabancı bankalarda farklı sonuçlarla karşılaşılabileceği vurgusu yapılmıştır. İnceleme sonuçlarına göre özel bankalarda kredi riski ve faiz marjı arasında negatif ilişki tespit edilmişken, kamu bankalarında bu

ilişkinin negatif olduğu, yabancı bankalarda ise kredi riski ve faiz marjı arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı deklare edilmiştir.

– Rokhim ve Susanto (2013), Endonezya’da yabancı bankaların karlılık ve maliyet etkinliği açısından yerel bankalara göre daha üstün olduğunu bulgusunu paylaşan çalışma, yabancı ortakların sektöre girişini rekabeti ve verimliliği arttırırken iflas riskinin arttığını da beraberinde getirmekte olduğunu iddia etmektedir.

Küreselleşme ve finansal entegrasyon sürecinde Türkiye’de bankacılık sektörü yabancı iştiraklerin artışı ile karşı karşıyadır. Önümüzdeki dönemde yabancı bankaların sektör üzerindeki etkilerinin daha da belirgin olacağı görülmektedir. Türk bankacılık sektöründe mülkiyetin farklılıklarının önemi, yabancı sermayeli bankanın kendi performansları, yerel bankalara etkileri ve yerel bankaların performansları açısından değerlendirilmelidir. Ancak bu konulara ait literatürde az sayıda çalışma ile karşılaşmıştır. Tarama sonuçlarında çalışmaların genellikle yoğunlaşma, rekabet ve etkinlik üzerine yapılmış olduğu ve bu konularda yabancı bankaların rolü hakkında net bir sonuca ulaşılamadığı görülmektedir.

Bunlardan bazıları şunlardır:

– Çakar (2003), yabancı bankaların kriz dönemlerinde küçülme eğiliminde olduğu tespit edilmiştir,

– Yayla ve diğerleri (2005), yaptıkları çalışmada 2002-2004 yılları arasında yabancı bankaların Türk bankacılık sektörüne mikro ve makro ölçekli olumlu ve olumsuz etkilerini araştırmışlardır. Çalışma bulgularına göre yabancı bankalar yerli bankalara göre daha çok kurumsal müşterilere yönelmekte, türev finansal araçlar ve diğer taahhütlerde yoğunlaşmakta ve daha karlı çalışmaktadırlar. Yabancı bankalar düşük fonlama maliyetleri sayesinde yerel bankalar üzerinde rekabet baskısı oluşturmaktadırlar. Diğer yandan, yabancı bankaların sektöre finansal yenilikler getirdikleri ve dış piyasalara erişimi kolaylaştırdıkları iddia edilmektedir,

– Demir ve Gençtürk (2006), İMKB’ye yabancı girişinin sektörün ortalama etkinliğini arttırıcı etki yaptığını göstermekte olduğunu tespit etmişlerdir. Diğer yandan 2005 yılında yabancı girişi ile birlikte artan rekabet ortamına bağlı olarak yerli bankaların da etkinliklerini artırma eğilimine girmeleri ve 2006 yılı itibariyle yılı itibariyle yabancı olmayan yerli bankaların daha etkin rasyolara ulaştığını tespit etmişlerdir,

– Akbulut ve Albayrak (2009), finansal bankacılık göstergeleriyle Türkiye’de mülkiyet yapısı açısından bankaların performansını ve bu mülkiyet yapılarının hangi faktörlere göre ayrıştığını incelemişlerdir. Oluşturulan performans endeksine göre yabancı bankaların, kamu ve özel bankalara göre daha yüksek performansı sağlayan banka grubu olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bu safhadaki bulguları gelişmekte olan ülkelerde yabancı sermayeli bankaların özel ve kamu bankalarına göre daha avantajlı olduklarını ortaya koymaktadır,

– Acar ve diğerleri (2014), 2009-2013 yılları arasındaki verilerden yararlanarak Türkiye’de faaliyet gösteren belirli bankaların etkinlik puanları sahiplik durumlarına ve işleyişine göre tasnif edilerek hesaplanmıştır. Veri Zarflama Analizi yönteminin kullanıldığı çalışma sonucunda özellikle yabancı mülkiyete haiz özel bankaların etkinliklerinin iyi olmadığı tespit edilmiştir. En etkin kurumların ise kamu bankaları olduğu saptanmıştır,

– Koç ve diğerleri (2015), yerel ve yabancı bankaların performanslarını ölçmede ROA (aktif getiri) ve ROE (özkaynak getirisi) değişkenlerini kullanmışlardır. 2002-2012 yıllarını kapsayan yıllık verilerden yapılan analiz sonucunda mevduat bankaları grubunda, yerli bankaların hem ROA hem de ROE'ye göre uzun dönemde performans sürekliliğinin olduğu görülmüştür. Yabancı sermayeli bankalar ise sadece ROA'ya göre uzun dönemde performans sürekliliği gösterdiği tespit edilmiştir,

Çalışmamızın amacına en yakın olan çalışma olarak, Aktaş ve Kargın (2007), Türk Bankacılık Sektöründeki yabancı bankalar ile yerel bankaları bazı finansal oranlar açısından karşılaştırmışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre, yabancı bankalar daha yüksek “Sermaye Yeterliliği” ve “Likidite” oranlarına sahiptir. Ayrıca bazı “Gelir Gider Yapısı”na ilişkin oranlarda da farklılık bulunmaktadır. “Aktif Kalitesi” ve “Karlılık” açısından ise, yabancı ve yerel bankalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Diğer bir çalışmada ise, Demirel, Atakişi ve Abacıoğlu (2013), çalışmalarında Türkiye'deki özel, kamu ve yabancı mevduat bankalarının finansal oranlarından faaliyet oranları ve karlılık eğilimleri analiz edilmektedir. Çalışmada karlılık ölçütü olarak alınan “personel giderleri / toplam aktif” ve “operasyonel giderler / toplam aktif” oranlarında kamu bankalarının belirgin biçimde daha verimli çalıştığı tespit edilmiştir. Karlılık göstergeleri bakımından “Özel karşılıklar sonrası net faiz geliri / toplam aktifler” oranında kamu sermayeli mevduat bankalarının belirgin bir biçimde, yabancı sermayeli bankalar ve özel sermayeli mevduat bankalarından daha karlı olduğu görülmüştür. Diğer yandan, “net fazi geliri / toplam aktif” rasyosunda yabancı sermayeli bankaların daha yüksek karlılık göstergelerine sahip olmaları durumu ile karşılaşılmıştır.

Çalışmamıza yakın diğer bir çalışma da, Parlakkaya ve Çürük (2011) in çalışmasıdır. Yazarlar, Türkiye'de faaliyet gösteren geleneksel ve katılım bankaları arasında finansal karakteristiklerinin farklılık gösterip göstermediğini, kullandığımız t-testi ve logistik regresyon metodları ile incelemişlerdir. Sonuçlar Türkiye için, karlılık ve likidite oranlarının her iki banka türü arasında ayırt edici bir unsur olarak kullanılabileceğini göstermiştir.

Literatürde bankalarla ilgili olarak yapılan çalışmalarda, genellikle bankaların performanslarının belirleyicileri, performanslarının karşılaştırması, ülke karşılaştırmaları ile karşılaşılmıştır. Bu anlamda, çalışmamıza en yakın çalışma, Akbulut ve Albayrak (2009) ve Aktaş ve Katgın (2007) nin çalışmalarıdır. Akbulut ve Albayrak (2009), çalışmalarında, bankalar, çalışmamızda yapılan sınıflandırma gibi, kamu-özel-yabancı şeklinde sınıflandırılmıştır. Çalışmamızın amacına uygun ikinci bir çalışma da Aktaş ve Kargın (2007) tarafından kaleme alınmıştır. Söz konusu çalışmada, ulusal ve yabancı bankaların finansal oranları karşılaştırılmıştır. Çalışmamız, farklı zaman periyodunda ve farklı bir yöntem uygulanması bakımından, diğer çalışmalardan farklılık arz etmektedir.

3. Uygulama

Bankalardaki mülkiyet yapısının, finansal oranlar üzerindeki etkisini, Türkiye'de faaliyet gösteren ulusal ve yabancı bankalarda ölçmeye yönelik olarak hazırlanan bu çalışmada, finansal oranlar kullanılmıştır. Bu bağlamda, analize alınan banka sayıları ulusal mevduat bankaları 14 adet ve yabancı mevduat bankaları ise 10 adet olarak gerçekleştirilmiştir. Bankaların finansal oranları çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Çalışmamızda veriler Türkiye

Bankalar Birliği'nden alındığından, TBB'nin sınıflandırılmasının bağlı kalınarak, finansal oranlar şu şekilde belirlenmiştir:

Tablo 1: Hesaplanan Oranlar

Notasyon	Hesaplanması
SY1	$\frac{\text{Özkaynaklar}}{((\text{Kredi} + \text{Piyasa} + \text{Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü}) * 12.5) * 100}$
SY2	$\frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Toplam Aktifler}}$
SY3	$\frac{(\text{Özkaynaklar} - \text{Duran Aktifler})}{\text{Toplam Aktifler}}$
SY4	$\frac{\text{Özkaynaklar}}{(\text{Mevduat} + \text{Mevduat Dışı Kaynaklar})}$
SY5	$\frac{(\text{Net Bilanço Pozisyonu} + \text{Net Nazım Hesap Pozisyonu})}{\text{Özkaynaklar}}$
SY6	$\frac{\text{Net Bilanço Pozisyonu}}{\text{Özkaynaklar}}$
SY7	$\frac{\text{Bilanço içi Döviz Pozisyonu}}{\text{Özkaynaklar}}$
AK1	$\frac{\text{Finansal Varlıklar (Net)}}{\text{Toplam Aktifler}}$
AK2	$\frac{\text{Toplam Krediler ve Alacaklar}}{\text{Toplam Aktifler}}$
AK3	$\frac{\text{Toplam Krediler ve Alacaklar}}{\text{Toplam Mevduat}}$
AK4	$\frac{\text{Takipteki Krediler (brüt)}}{\text{Toplam Krediler ve Alacaklar}}$
AK5	$\frac{\text{Takipteki Krediler (net)}}{\text{Toplam Krediler ve Alacaklar}}$
AK6	$\frac{\text{Özel Karşılıklar}}{\text{Takipteki Krediler (brüt)}}$
AK7	$\frac{\text{Duran Aktifler}}{\text{Toplam Aktifler}}$
AK8	$\frac{\text{Tüketici Kredileri}}{\text{Toplam Krediler ve Alacaklar}}$
L1	$\frac{\text{Likit Aktifler}}{\text{Toplam Aktifler}}$
L2	$\frac{\text{Likit Aktifler}}{\text{Kısa Vadeli Yükümlülükler}}$
L3	$\frac{\text{TP Likit Aktifler}}{\text{Toplam Aktifler}}$
L4	$\frac{\text{Likit Aktifler}}{(\text{Mevduat} + \text{Mevduat Dışı Kaynaklar})}$
L5	$\frac{\text{YP Likit Aktifler}}{\text{YP Pasifler}}$
K1	$\frac{\text{Net Dönem Karı (Zararı)}}{\text{Toplam Aktifler}}$
K2	$\frac{\text{Net Dönem Karı (Zararı)}}{\text{Özkaynaklar}}$
K3	$\frac{\text{Vergi Öncesi Kar}}{\text{Toplam Aktifler}}$
K4	$\frac{\text{Net Dönem Karı (Zararı)}}{\text{Ödenmiş Sermaye}}$
GG1	$\frac{\text{Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri}}{\text{Toplam Aktifler}}$
GG2	$\frac{\text{Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri}}{\text{Toplam Faaliyet Gelirleri}}$
GG3	$\frac{\text{Faiz Dışı Gelirler (Net)}}{\text{Toplam Aktifler}}$
GG4	$\frac{\text{Faiz Dışı Gelirler (Net)}}{\text{Diğer Faaliyet Giderleri}}$
GG5	$\frac{\text{Diğer Faaliyet Giderleri}}{\text{Toplam Faaliyet Gelirleri}}$
GG6	$\frac{\text{Kredi ve Diğer Alacaklar Değer Düşüş Karşılığı}}{\text{Toplam Aktifler}}$
GG7	$\frac{\text{Faiz Gelirleri}}{\text{Faiz Giderleri}}$
GG8	$\frac{\text{Faiz Dışı Gelirler}}{\text{Diğer Faaliyet Giderleri}}$
GG9	$\frac{\text{Toplam Gelirler}}{\text{Toplam Giderler}}$
GG10	$\frac{\text{Faiz Gelirleri}}{\text{Toplam Aktifler}}$
GG11	$\frac{\text{Faiz Giderleri}}{\text{Toplam Aktifler}}$
GG12	$\frac{\text{Faiz Gelirleri}}{\text{Toplam Gelirler}}$
GG13	$\frac{\text{Faiz Giderleri}}{\text{Toplam Giderler}}$

Veri seti 2010-2014 yılları arasında kapsamaktadır. Söz konusu yıllar, genel ekonomik konjonktürün genel olarak stabil olduğu yıllardır. Veriler, analiz edilirken, söz konusu yılların aritmetik ortalamaları alınmıştır. İki değişken arasındaki farklılıkların anlamlılığını test etmek üzere, t testi gibi parametrik testler; Mann Whitney U ve Kruskal Wallis gibi parametrik olmayan testler uygulanabilmektedir. Parametrik testlerin en önemli varsayımı verilerin normal dağılımıdır.

Çalışmamızda, verilerin normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ve basıklık – çarpıklık testleri ile gerçekleştirilmiştir. Söz konusu testler sonucunda, değişkenlerin bazılarının normallik varsayımını sağlamadıkları gözlemlenmiştir. Buradan hareketle parametrik test olan t testi yerine, t testinin parametrik olmayan şekli olan Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Çalışmamıza benzer şekilde, finansal oranlarla ilgili farklı çalışmalarda da (Selimoğlu ve Orhan, 2015 – Deran vd., 2014 – Baki vd., 2014) Mann Whitney U testinin uygulandığı gözlemlenmiştir.

Mann Whitney U testi, iki ortalama arasındaki farkın anlamlılık testi uygulamada en fazla uygulanan parametrik hipotez testlerindedir. Söz konusu testte, incelenen bir değişken yönünden birbirinden bağımsız iki grubun ortalamaları karşılaştırılır. İki ortalama arasındaki farkın anlamlılık testindeki varsayımlardan bir ya da daha fazlasının yerine gelmediği durumlarda kullanılacak parametrik olmayan testler arasında en güçlüsü Mann-Whitney U testidir (Göçmen, 2010:146).

4. Bulgular

4.1. Temel İstatistikler

Bu kısımda, aradaki farklılıklara geçmeden önce verilerin, standart ortalama, max, min., basıklık ve çarpıklık gibi temel istatistik değerlerine bakılmıştır. Bu değerler Tablo 2 ve Tablo 3' de verilmiştir:

4.1.1. Test Sonuçları

Araştırma bulguları oranların sınıflandırılmasına bağlı kalınarak aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

Tablo 2: Ulusal Bankaların Tanımlayıcı İstatistikleri

Rasyolar	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık	Minimum	Maksimum
SY1	27,8357	42,57230	3,715	13,854	13,96	175,44
SY2	17,3586	19,54587	3,653	13,521	9,18	84,80
SY3	13,9714	18,91561	3,653	13,523	6,34	79,24
SY4	61,1514	172,87774	3,740	13,989	10,86	661,70
SY5	43,2882	29,33254	,100	-1,404	-,53	90,94
SY6	-10,1682	42,21776	2,776	9,111	-47,28	124,80
SY7	-,1525	2,25566	-,404	,626	-5,08	3,46

AK1	17,5207	10,13562	,354	,078	,65	38,22
AK2	57,6071	18,90230	-2,369	7,025	,00	78,58
AK3	90,1314	29,01368	-2,643	7,703	,00	109,06
AK4	2,8329	1,44206	,238	,471	,00	5,42
AK5	,8010	,60012	,781	,283	,00	2,10
AK6	75,1257	16,53716	-,242	-,579	42,44	100,00
AK7	3,3871	1,46303	,198	-1,304	1,28	5,60
AK8	23,1014	12,73927	-,624	-,841	,00	37,36
L1	33,0957	19,52993	2,692	8,085	19,44	94,24
L2	99,0086	181,61007	3,688	13,701	35,00	727,30
L3	21,1214	22,01491	3,133	10,711	5,94	93,72
L4	84,7086	187,48452	3,723	13,896	23,02	735,14
L5	52,7443	64,45501	3,667	13,594	25,12	275,38
K1	1,2889	,69395	-,589	-1,213	,20	2,16
K2	11,0129	6,24045	-,428	-,703	,22	20,90
K3	1,6079	,87851	-,570	-1,158	,16	2,72
K4	50,7200	53,37010	1,428	2,026	,14	185,72
GG1	3,4943	1,36534	2,995	9,776	2,60	7,92
GG2	63,4414	11,07625	,654	-,031	48,46	87,34
GG3	1,4957	,50103	-,025	-,919	,70	2,32
GG4	57,3071	25,65077	-,191	-1,422	13,58	86,76
GG5	55,9443	19,69245	1,066	,245	36,62	99,14
GG6	,7729	,36833	-,162	,876	,00	1,48
GG7	179,1900	52,47751	-3,514	12,844	,00	218,88
GG8	57,3071	25,65077	-,191	-1,422	13,58	86,76
GG9	136,7043	18,35310	-,673	-,854	102,66	157,86
GG10	7,7643	1,07529	,293	,657	5,70	9,84
GG11	3,7700	1,09113	-2,345	7,169	,44	5,14
GG12	84,0300	4,75439	-,059	-,923	76,20	91,80
GG13	56,4514	16,09069	-2,872	9,563	4,56	72,04

Ulusal bankaların tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde, oranların çoğunun basıklık ve çarpıklık katsayılarının kritik değerleri aştığı; yine bazı oranların standart sapmalarının çok yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Standart sapmaların yüksekliği, söz konusu oranlar bakımından, bankalar arasında ciddi farklılıkları ortaya koyması bakımından önemlidir.

Tablo 3: Yabancı Bankaların Tanımlayıcı İstatistikleri

Rasyolar	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık	Minimum	Maksimum
SY1	18,8460	6,76052	2,493	6,804	14,02	36,86
SY2	13,0760	3,76225	1,089	1,563	8,04	21,28
SY3	10,4480	4,42696	,891	,576	5,04	19,58

SY4	16,7300	5,83802	1,643	3,569	9,74	30,78
SY5	118,8780	53,71405	-,021	-1,050	34,32	198,60
SY6	-65,8350	47,28117	,064	-1,292	-138,42	1,65
SY7	-,2880	4,25887	1,032	3,930	-7,44	9,64
AK1	17,4760	6,21110	2,214	5,756	11,50	33,56
AK2	55,1540	16,36335	-,819	-,962	26,84	73,10
AK3	102,4580	24,83752	-,825	,817	52,10	136,82
AK4	4,1120	2,64599	,167	-,170	,00	8,82
AK5	1,1700	,72199	-,497	-,790	,00	2,10
AK6	66,1300	19,07464	,135	-,687	35,70	96,16
AK7	2,6260	1,14384	-,048	,184	,56	4,52
AK8	22,6507	23,11334	,236	-2,015	,10	56,84
L1	37,5440	17,31770	,844	-,695	17,72	68,56
L2	68,4900	29,31046	,757	-,838	33,54	116,14
L3	24,9660	17,55740	1,409	,681	9,26	59,30
L4	47,1440	22,72974	,992	-,037	21,32	91,52
L5	28,4920	11,01391	1,817	3,951	17,26	55,48
K1	1,1135	,72723	,454	-,796	,18	2,42
K2	7,8740	4,58051	-,164	-1,062	,56	14,42
K3	1,3660	,90200	,660	-,243	,18	3,08
K4	46,6040	75,68765	2,602	7,078	,80	249,68
GG1	4,0140	1,65196	1,560	2,805	2,20	7,88
GG2	66,8500	16,34408	1,377	,837	53,68	101,66
GG3	1,2540	,69583	-1,776	3,065	-,40	1,80
GG4	38,8020	26,31923	,128	1,035	-6,50	90,00
GG5	62,3180	11,76924	-,564	-1,512	42,58	74,58
GG6	,9220	,49030	-,223	-,975	,16	1,64
GG7	269,9380	120,53934	1,342	,845	149,38	519,06
GG8	38,8020	26,31923	,128	1,035	-6,50	90,00
GG9	136,0320	24,06072	2,008	4,950	113,36	196,94
GG10	8,2580	1,74380	-2,389	6,920	3,62	10,12
GG11	3,6420	1,41771	-,744	,864	,76	5,78
GG12	86,0980	8,80253	-,520	1,865	67,58	100,84
GG13	48,5860	12,46335	-,353	-1,124	28,80	65,86

Yabancı bankaların tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde ise, ulusal bankalardaki bulgulara benzer şekilde, oranların çoğunun basıklık ve çarpıklık katsayılarının kritik değerleri aştığı; yine bazı oranların standart sapmalarının çok yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ulusal bankalarla karşılaştırıldığında, yabancı bankaların standart sapmalarının kısmen daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumu, yabancı bankaların, BASEL kriterleri gibi ulusal standartlara ve-veya kendi iç dinamiklerine bağlamak mümkündür.

5. Analiz Bulguları

5.1.Sermaye Yeterlilik Oranları

Yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4' de verilmiştir:

Tablo 4: Sermaye Yeterlilik Oranlarının Mann Whitney U Testi ile İncelenmesi

Rasyolar	Mülkiyet	Aritmetik Ortalama	Mann-Whitney U	Z	Sig
SY1	Ulusal	11.75	59.500	-.615	.539
	Yabancı	13.55			
SY2	Ulusal	12.39	68.500	-.088	.930
	Yabancı	12.65			
SY3	Ulusal	12.14	65.000	-.293	.770
	Yabancı	13.00			
SY4	Ulusal	11.93	62.000	-.468	.639
	Yabancı	13.30			
SY5	Ulusal	8.57	15.000	-3.220	0.001*
	Yabancı	18.00			
SY6	Ulusal	15.43	29.000	-2.401	0.016**
	Yabancı	8.40			
SY7	Ulusal	13.00	63.000	-.410	.682
	Yabancı	11.80			

*%1 de ve **%5 de anlamlı farklılığı ifade etmektedir.

Yapılan analizde, 5 numaralı sermaye yeterlilik oranı olan (Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar oranı %1 de; 6 numaralı sermaye yeterlilik oranı olan Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar oranı da 5 de anlamlı bulunmuştur. Söz konusu oranların aritmetik ortalamaları arasındaki bu farklılık incelendiğinde, SY5 bakımından yabancı bankaların; SY6 bakımından ise ulusal bankaların ortalamalarının farklılığı, anlamlı bulunmuştur.

5.2. Aktif Kalitesi Oranları

Yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 5' de verilmiştir:

Tablo 5: Aktif Kalitesi Oranlarının Mann Whitney U Testi ile İncelenmesi

Rasyolar	Mülkiyet	Aritmetik Ortalama	Mann-Whitney U	Z	Sig
AK1	Ulusal	12.64	68.000	-.117	.907
	Yabancı	12.30			
AK2	Ulusal	12.93	64.000	-.351	.725
	Yabancı	11.90			

AK3	Ulusal	10.64	44.000	-1.523	.128
	Yabancı	15.10			
AK4	Ulusal	10.82	46.500	-1.376	.169
	Yabancı	14.85			
AK5	Ulusal	10.89	47.500	-1.318	.187
	Yabancı	14.75			
AK6	Ulusal	13.79	52.000	-1.054	.292
	Yabancı	10.70			
AK7	Ulusal	13.86	51.000	-1.113	.266
	Yabancı	10.60			
AK8	Ulusal	12.14	65.000	-.293	.770
	Yabancı	13.00			

Aktif kalitesini ifade eden oranlar bakımından ulusal ve yabancı bankaların aritmetik ortalama değerleri arasındaki farklılıklar, istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır.

5.3. Likitide Oranları

Yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6' da verilmiştir:

Tablo 6: Likidite Oranlarının Mann Whitney U Testi ile İncelenmesi

Rasyolar	Mülkiyet	Aritmetik Ortalama	Mann-Whitney U	Z	Sig
L1	Ulusal	11.14	51.000	-1.113	.266
	Yabancı	14.40			
L2	Ulusal	10.93	48.000	-1.288	.198
	Yabancı	14.70			
L3	Ulusal	11.36	54.000	-.937	.349
	Yabancı	14.10			
L4	Ulusal	11.14	51.000	-1.113	.266
	Yabancı	14.40			
L5	Ulusal	15.43	29.000	-2.401	0.016**
	Yabancı	8.40			

**%5 de anlamlı farklılığı ifade etmektedir.

Yapılan analizde, 5 numaralı likitide oranı olan YP Likit Aktifler / YP Pasifler oranları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Diğer bir ifade ile, ulusal bankaların 15.43 olan aritmetik ortalamaları ile yabancı bankaların 8.40 olan aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır.

5.4. Karlılık Oranları

Yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 7' de verilmiştir:

Tablo 7: Karlılık Oranlarının Mann Whitney U Testi ile İncelenmesi

Rasyolar	Mülkiyet	Aritmetik Ortalama	Mann-Whitney U	Z	Sig
K1	Ulusal	13.50	56.000	-.820	.412
	Yabancı	11.10			
K2	Ulusal	14.14	47.000	-1.347	.178
	Yabancı	10.20			
K3	Ulusal	13.39	57.500	-.732	.464
	Yabancı	11.25			
K4	Ulusal	13.29	59.000	-.644	.520
	Yabancı	11.40			

Yapılan analizde, bankaların karlılık oranları bakımından ulusal ve yabancı bankaların aritmetik ortalama değerleri arasındaki farklılıklar, istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır.

5.5. Gelir-Gider Yapısı Oranları

Yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 8' de verilmiştir:

Tablo 8: Gelir - Gider Yapısı Oranlarının Mann Whitney U Testi ile İncelenmesi

Rasyolar	Mülkiyet	Aritmetik Ortalama	Mann-Whitney U	Z	Sig.
GG1	Ulusal	11.29	53.000	-.995	.320
	Yabancı	14.20			
GG2	Ulusal	12.25	66.500	-.205	.838
	Yabancı	12.85			
GG3	Ulusal	13.07	62.000	-.469	.639
	Yabancı	11.70			
GG4	Ulusal	14.00	49.000	-1.230	.219
	Yabancı	10.40			
GG5	Ulusal	10.79	46.000	-1.405	.160
	Yabancı	14.90			
GG6	Ulusal	11.43	55.000	-.879	.379
	Yabancı	14.00			
GG7	Ulusal	9.93	34.000	-2.108	.035**
	Yabancı	16.10			
GG8	Ulusal	14.00	49.000	-1.230	.219
	Yabancı	10.40			
GG9	Ulusal	13.71	53.000	-.995	.320
	Yabancı	10.80			
GG10	Ulusal	10.00	35.000	-2.050	0.04**

	Yabancı	16.00			
GG11	Ulusal	12.50	70.000	.000	1.000
	Yabancı	12.50			
GG12	Ulusal	11.36	54.000	-.937	.349
	Yabancı	14.10			
GG13	Ulusal	14.86	37.000	-1.932	0.053***
	Yabancı	9.20			

%5 de ve *%10 da anlamlı farklılığı ifade etmektedir

Gelir gider yapısı bakımından ulusal ve yabancı bankaların 7 numaralı gelir-gider yapısı oranı olan Faiz Gelirleri / Faiz Giderleri ve 10 numaralı gelir-gider yapısı oranı olan Faiz Gelirleri / Toplam Aktifler oranları arasındaki farklılıklar %5 düzeyinde; 13 numaralı oran olan Faiz Giderleri / Toplam Giderler oranı arasındaki farklılık ise %10 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Oranların aritmetik ortalamalarına bakıldığında ise, GG7 ve GG10 oranlarında yabancı bankaların aritmetik ortalamalarının ulusal bankaların aritmetik ortalamalarından oldukça yüksek olduğu gözlemlenmiştir. GG13 de ise, ulusal bankaların aritmetik ortalamalarının, yabancı bankalardan yüksek olduğu tespit edilmiştir.

6. Değerlendirme ve Sonuç

Finans sektörü, fon fazlası olanlarla fon ihtiyacı olanları bir araya getirmeleri bakımından, ekonomiler açısından önemli bir fonksiyon icra etmektedir. Sektördeki yabancı bankaların paylarının artması da bu konuda dikkati çeken başka bir gerçektir. İşte bu önemlerinden dolayı, finans sektörü ve bu sektörün en önemli kurumları sayılan bankaların önemi de giderek artmaktadır. Buradan hareketle, bankaların performansı, performansını etkileyen faktörler ve benzeri konularda literatürde birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Ancak mülkiyet farklılıklarının finansal oranlar üzerindeki etkisi üzerine çok fazla çalışmaya rastlanılmamıştır. Buradan hareketle çalışmamızda, ulusal ve yabancı bankaların, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, likitide, karlılık ve gelir-gider yapısı oranları açısından farklılığın olup olmadığı, parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi ile araştırılmıştır.

Test sonuçlarına göre, sermaye yeterliliği, likitide ve gelir-gider yapısı oranlarından bazılarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Aktif kalitesi ve karlılık oranları bakımından, ise, ulusal bankalarla yabancı bankalar arasındaki farklılık gözlemlenmemiştir. Bu sonuçlar literatürdeki Aktaş ve Kargın (2007) çalışmaları ile büyük ölçüde örtüşmektedir. Daha sonraki çalışmalarda, söz konusu durumun nedenleri analiz edilmelidir. Bunun yanında, ikili mülkiyet sınıflandırmasının yanında, daha farklı sınıflandırma yapılar, oranların farklılaşması analiz edilebilir.

Kaynaklar:

Abdul-Baki, Z.; Uthman, A. B., ve Sannia, M. (2014), "Financial ratios as performance measure: A comparison of IFRS and Nigerian GAAP", **Accounting and Management Information Systems**, 13(1), 82.

Acar, M.F.; Erkoç, T.E. ve Yılmaz, B (2014), "Türk Bankacılık Sektörü İçin Karşılaştırmalı Performans Analizi", **Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2 (2), ss. 1-11

Akbulut, Ramazan ve Albayrak, Ali Sait (2009), "Mevduat Bankalarında Performansın Mülkiyet Yapısına Göre Finansal Göstergelerle İncelenmesi", **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi**, Cilt: 46, Sayı: 530, ss. 27-40

Aktaş, Hüseyin ve Kargın, Mahmut (2007), "Türk Bankacılık Sektöründeki Yabancı ve Ulusal Bankaların Finansal Oranlar Açısından Karşılaştırılması", **Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.Fyönetim ve Ekonomi Dergisi**, Cilt:14 Sayı:2, 31-45

Buch, M. C. ve Golder, S. M. (2001), "Foreign Versus Domestic Banks in Germany and the US: A Tale of Two Markets?", **Journal of Multinational Financial Management**, 11 (4-5), pp. 341-361. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1042444X01000421>

Chantapong, Saovanee (2005), "Comparative Study of Domestic and Foreign Bank Performance in Thailand", **Economic Change and Restructuring**, 38, 63–83

Claessens, Stijn ve Glaessner, Tom (1998), "The Internationalization of Financial Services in Asia", **World Bank Policy Research Working Paper**, No. 1911, [https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=DfBcs7HOZzoC&oi=fnd&pg=PA1&dq=Claessens,+Stijn+ve+Glaessner,+Tom+\(1998\),+%E2%80%9CThe+Internationalization+of+Financial+Services+in+Asia&ots=F-zZIoafz&sig=nUGd6e0hHRBeIeYMERDiZoCAojo&redir_esc=y#v=onepage&q=Claessens%2C%20Stijn%20ve%20Glaessner%2C%20Tom%20\(1998\)%2C%20%E2%80%9CThe%20Internationalization%20of%20Financial%20Services%20in%20Asia&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=DfBcs7HOZzoC&oi=fnd&pg=PA1&dq=Claessens,+Stijn+ve+Glaessner,+Tom+(1998),+%E2%80%9CThe+Internationalization+of+Financial+Services+in+Asia&ots=F-zZIoafz&sig=nUGd6e0hHRBeIeYMERDiZoCAojo&redir_esc=y#v=onepage&q=Claessens%2C%20Stijn%20ve%20Glaessner%2C%20Tom%20(1998)%2C%20%E2%80%9CThe%20Internationalization%20of%20Financial%20Services%20in%20Asia&f=false)

Çakar, Vesile (2003), "Yabancı Sermayeli Banka Girişleri ve Ulusal Bankacılık Sektörleri Üzerindeki Etkileri", **Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü, Ankara** <http://www.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/vesilecakar.pdf>

Demirel, Engin, Atakişi, Ahmet ve Abacıoğlu, Seda (2013), "Bankacılık Faaliyet Oranlarının Panel Veri Analizi: Türkiye'deki Kamu, Özel ve Yabancı Sermayeli Bankaların Durumu", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Temmuz, 101-112

Deran, Ali; İskenderoğlu, Ömer ve Erduru, İncilay (2014), "Regional Differences and Financial Ratios: A Comparative Approach on Companies of ISE City Indexes", **International Journal of Economics and Financial Issues** Vol. 4, No. 4, pp.946-955

Erdönmez, Pelin Ataman, (2004), "Finansal Krizler Sonrası Gelişmekte Olan Ülkelerde Yabancı Bankalar", **Bankacılar Dergisi**, Sayı 51, 21-36

Hermes, N. ve Lensink R. (2004), "Foreign Bank Presence, Domestic Bank Performance and Financial Development", **Journal of Emerging Market Finance**, 3(2), pp. 207-229. <http://emf.sagepub.com/content/3/2/207.full.pdf+html>

Koç, S.; Bağcı, A. ve Sözdemir, A. (2015),“Ticari Bankalarının Yerli ve Yabancı Bankalar Açısından Performansları ve Performans Sürekliliklerinin Analizi: **Türkiye Ölçeği (2002-2012)**”, **Dijital Versiyonu**

Levine, Ross (2003), "Denying Foreign Bank Entry Implications for Bank Interest Margins", **Central Bank of Chile Working Papers**, (222),
https://www.researchgate.net/profile/Ross_Levine/publication/28073922_Negando_la_Entrada_a_la_Banca_Extranjera_implicaciones_para_los_Mrgenes_de_Inter_Bancarios/links/004635206530419668000000.pdf

Parlakkaya, Raif ve Çürük, Suna A. (2011),"Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği", **Ege Academic Review**, Cilt: 11, Sayı: 3, Temmuz 2011 ss. 397-405

Rokhim,R. ve Susanto, A.P.(2013),“The Increase of Foreign Ownership and its Impact on the Performance, Competition and Risk in the Indonesian Banking Industry”, **Asian Journal of Business and Accounting**, 6(2), 137-154

Sanyal, Paroma ve Shankar, Rashmi (2011),“Ownership, Competition, And Bank Productivity: An Analysis of Indian Banking in the Post-Reform Period”, **International Review of Economics and Finance**, 20, 225-247
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.497.7852&rep=rep1&type=pdf>

Selimoğlu, Seval ve Orhan, Abdullah (2015), "Finansal Başarısızlığın Oran Analizi ve Diskriminant Analizi Kullanılarak Ölçümlenmesi: BİST’de İşlem Gören Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Nisan, 21 -40

Yağcılar, Gamze G. (2010),"Türk Bankacılık Sektörünün Rekabet Yapısının Analizi", **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi** Isparta.

Yayla, M.; Kaya, Y.T. ve Ekmen, İ. (2005), "Bankacılık Sektörüne Yabancı Girişi: Küresel Gelişmeler ve Türkiye", **Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Araştırma Dairesi Çalışma Raporları**, 2005/6.